

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
проекту Закону України
«Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо
відповідальності за викрадення, несанкціоновані відбір
і розподіл природного газу та електричної енергії»
(далі – Законопроект)

I. Визначення проблеми

Частиною першою статті 20 Закону України «Про ринок природного газу» зокрема визначено, що оператор газотранспортної системи на виключних засадах відповідає за надійну та безпечну експлуатацію газотранспортної системи з метою задоволення очікуваного попиту суб'єктів ринку природного газу на послуги транспортування природного газу.

Будь-які дії, спрямовані на несанкціонований відбір природного газу з магістральних газопроводів, загрожують безпеці функціонування газотранспортної системи, порушення технологічних процесів функціонування ГТС, спричиняють порушення газопостачання стратегічно важливих (у тому числі військових) об'єктів, підприємств, соціальних закладів, призводять до порушення виконання міжнародних транзитних зобов'язань України.

У процесі розроблення Законопроекту було проведено низку нарад зі стейкхолдерами, за результатами яких було вирішено також внести зміни до Кримінального кодексу України в частині уточнення відповідальності за крадіжки електроенергії та запровадження відповідальності за виготовлення, збут або використання пристроїв та/або засобів, що спотворюють (блокують) роботу приладів обліку з метою розкрадання природного газу та електричної енергії (крім побутових споживачів), з урахуванням важливості ефективного функціонування ринків газу та електричної енергії, особливо в сучасних умовах.

На сьогодні сфера енергетики України характеризується вкрай високим рівнем витрат електричної енергії при її розподілі та передачі електричними мережами (по деяким операторам систем розподілу до 20%). Такий високий рівень витрат пов'язаний, в тому числі з нетехнічними витратами, які виникають від систематичних розкрадань електроенергії. За підрахунками АТ «Українські розподільні мережі», рівень нетехнічних витрат електроенергії в Україні становить від 2% до 4%. Довідково: орієнтовно 1% витрат в абсолютній величині це 1,34 млрд кВт*год, або 5,36 млрд грн, за цінами 2023 року.

Аналогічна ситуація склалася на ринку природного газу. З моменту запровадження поняття несанкціонованого відбору газу та плати за несанкціонований відбір (01.02.2023) по 31.08.2023 з ГТС було несанкціоновано відібрано 18,114 млн куб м газу (з яких 0,353 млн куб м газу - несанкціонований розподіл газу) на загальну суму 413,358 млн грн.

Однією з причин поширення та збільшення випадків крадіжок різних енергоресурсів є неспівмірність наслідків з покаранням, яке може бути застосоване до зловмисників. До прикладу, на сьогодні нижня гранична величина

розміру шкоди, із завданням якої настає кримінальна відповідальність за викрадення електроенергії, у гривневому еквіваленті складає 134,2 тис грн, що значно перевищує відповідне порогове значення для притягнення до кримінальної відповідальності за крадіжку будь якого іншого чужого майна (268,40 грн – максимальна сума дрібного викрадення відповідно до статті 51 Кодексу України про адміністративні правопорушення, при перевищенні якої настає кримінальна відповідальність).

На ринках природного газу та електричної енергії існують проблеми як безпосередньо з крадіжками газу та електричної енергії, так і з виготовленням та використання пристроїв та/або засобів, що спотворюють (блокують) роботу приладів обліку.

Запобігти незаконному використанню ресурсів допоможе запровадження кримінальної відповідальності за використання пристроїв, що знижують (спотворюють) показники лічильників.

Крім того, прийняття Законопроекту дозволить виконати підпункт «в» підпункту 2 пункту 1 рішення Ради національної безпеки і оборони України від 07.11.2023 «Щодо додаткових заходів із посилення стійкості функціонування енергетичної системи та підготовки національної економіки до роботи в осінньо-зимовий період 2023/24 року», введеного в дію Указом Президента України від 07.11.2023 № 737.

Зазначене завдання передбачає внесення на розгляд Верховної Ради України законопроекту щодо внесення змін до Кримінального кодексу України стосовно запровадження кримінальної відповідальності за несанкціонований відбір газу операторами газорозподільних систем та промисловими споживачами для недопущення здійснення суб'єктами ринку природного газу несанкціонованих відборів природного газу з газотранспортної системи України та забезпечити супроводження Законопроекту до прийняття.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	+	
Держава	+	
Суб'єкти господарювання	+	
У тому числі суб'єкти малого підприємництва		+

За допомогою ринкових механізмів проблема не може бути розв'язана, оскільки потребує внесення змін до нормативно-правових актів.

За допомогою чинних регуляторних актів питання також не може бути вирішено.

II. Цілі державного регулювання

Основними цілями державного регулювання є запровадження кримінальної відповідальності за викрадення, несанкціоновані відбір і розподіл природного газу та уточнення норм щодо викрадення електричної енергії, а також за виготовлення, збут або використання пристроїв та/або засобів, що спотворюють (блокують) роботу приладів обліку з метою розкрадання природного газу та електричної енергії (крім побутових споживачів).

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1 Прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за викрадення, несанкціоновані відбір і розподіл природного газу та електричної енергії» (далі – Законопроект).	Прийняття Законопроекту дозволить: - запровадити кримінальну відповідальність за викрадення, несанкціоновані відбір і розподіл природного газу та уточнити норми щодо викрадення електричної енергії; - запровадити кримінальну відповідальність за виготовлення, збут або використання пристроїв та/або засобів, що спотворюють (блокують) роботу приладів обліку з метою розкрадання природного газу та електричної енергії (крім побутових споживачів). Прийняття Законопроекту є єдиним прийнятним способом досягнення встановленої мети.
Альтернатива 2 Залишення існуючої ситуації без змін.	Призведе до подальших значних втрат держави від викрадення електричної енергії, викрадення, несанкціонованого відбіру і несанкціонованого розподілу природного газу.

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Прийняття Законопроекту	Відсутні

Прийняття Законопроєкту.	дозволить мінімізувати втрати держави від злочинів у сфері електричної енергії та природного газу, а також сприятиме поповненню державного бюджету за рахунок штрафів.	
Альтернатива 2 Залишення існуючої ситуації без змін.	Відсутні	Альтернатива є неприйнятною, оскільки не будуть забезпечені цілі державного регулювання, в частині запобігання низці правопорушень у сфері електричної енергії та природного газу, що не дозволить знизити втрати держави від цих правопорушень.

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Прийняття Законопроєкту.	Прийняття Законопроєкту сприятиме запровадженню рівних умов для громадян для споживання природного газу та електричної енергії з усвідомленням невідворотності покарання у разі порушення законодавства.	Відсутні
Альтернатива 2 Залишення існуючої ситуації без змін.	Відсутні	Альтернатива є неприйнятною, оскільки не буде забезпечено невідворотності покарання за вчинення злочинів у сферах електричної енергії та природного газу

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Прийняття Законопроєкту.	Прийняття Законопроєкту забезпечить встановлення кримінальної відповідальності для суб'єктів господарювання, які працюють на ринках електричної енергії та природного газу, за вчинення низки правопорушень.	Відсутні
Альтернатива 2 Залишення існуючої ситуації без змін.	Відсутні	Неможливість забезпечення чітких правил гри для суб'єктів господарювання на ринках електричної енергії та природного газу в частині запровадження відповідальності за вчинення правопорушень.

Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць.	2	50	-	-	52
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків.	2,25%	97,75%	-	-	100%

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
Альтернатива 1 Прийняття Законопроєкту.	Відсутні
Альтернатива 2 Залишення існуючої ситуації без змін.	Відсутні

**IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу
досягнення цілей**

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного балу
Альтернатива 1 Прийняття Законопроєкту.	4	Максимальний бал. Прийняття Законопроєкту дозволить уточнити норми кримінальної відповідальності за викрадення електричної енергії для побутових споживачів та криміналізувати відповідальність для суб'єктів господарювання за викрадення електричної енергії, викрадення, несанкціоновані відбір і розподіл природного газу, а також за виготовлення, збут або використання пристроїв та/або засобів, що спотворюють (блокують) роботу приладів обліку з метою розкрадання природного газу та електричної енергії.
Альтернатива 2 Залишення існуючої ситуації без змін.	1	Мінімальний бал, який показує неможливість досягнення цілей державного регулювання альтернативним способом.

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1 Прийняття Законопроєкту.	Впровадження Законопроєкту дозволить запобігти кримінальним правопорушенням на ринках природного газу та електричної енергії, забезпечити дисципліну споживання для громадян та суб'єктів господарювання, а також дозволить забезпечити безпеку транспортування і розподілу електричної енергії та природного газу.	Відсутні.	У разі прийняття Законопроєкту цілі державного регулювання будуть досягнуті повною мірою, що максимально забезпечить потребу у вирішенні проблеми.
Альтернатива 2 Залишення існуючої ситуації без змін.	Альтернатива є неприйнятною, оскільки не забезпечує досягнення поставленої мети.		Проблема залишиться невирішеною.

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1 Прийняття Законопроєкту.	Прийняття Законопроєкту забезпечить уточнення норм кримінальної відповідальності за викрадення електричної енергії для побутових споживачів та	Не передбачаються.

	криміналізує відповідальність для суб'єктів господарювання за викрадення електричної енергії, викрадення, несанкціоновані відбір і розподіл природного газу, а також за виготовлення, збут або використання пристроїв та/або засобів, що спотворюють (блокують) роботу приладів обліку з метою розкрадання природного газу та електричної енергії. Це встановить невідворотність кримінальної відповідальності для побутових та промислових споживачів за вчинення правопорушень у сферах природного газу та електричної енергії, дозволить мінімізувати втрати держави від таких злочинів, а також сприятиме поповненню державного бюджету за рахунок штрафів.	
Альтернатива 2 Залишення існуючої ситуації без змін.	Альтернатива є неприйнятною, оскільки не забезпечує досягнення поставленої мети.	Не передбачаються.

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Першочерговим механізмом, який забезпечить розв'язання визначеної проблеми, є прийняття Законопроєкту, реалізація якого сприятиме запобіганню кримінальним правопорушенням у сферах природного газу та електричної енергії.

Міністерство енергетики України для впровадження цього Законопроєкту має здійснити наступні заходи:

погодження Законопроєкту з відповідними центральними органами виконавчої влади;

подання Законопроєкту до Міністерства юстиції України для проведення правової експертизи;

внесення Законопроєкту на розгляд Кабінету Міністрів України;

забезпечення супроводу Законопроєкту у Верховній Раді України.

Після прийняття Законопроєкту будуть здійснюватися наступні кроки:

забезпечення інформування громадськості та суб'єктів господарювання;

проведення консультацій.

Суб'єктам господарювання для впровадження вимог регулювання необхідно ознайомитися з ними та організувати їх виконання. Ризиків впливу зовнішніх факторів на дію Законопроєкту немає. Прийняття Законопроєкту не призведе до неочікуваних результатів.

Можлива шкода від очікуваних наслідків дії Законопроєкту не прогнозується.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Впровадження Законопроєкту не потребує додаткових витрат з боку органів виконавчої влади.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії Законопроєкту не обмежується у часі.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Після набрання чинності Законопроєкту його результативність визначатиметься такими показниками:

- 1) кількістю суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на які поширюватиметься дія Законопроєкту;
- 2) розміром коштів, що отримає державний бюджет від штрафів;
- 3) розміром коштів, збережених державою за рахунок криміналізації Законопроєктом відповідальності за правопорушення;
- 4) рівнем інформованості суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб з основних положень Законопроєкту – визначається як високий, оскільки його буде оприлюднено на офіційному вебсайті Міністерства енергетики України: <https://www.mev.gov.ua/>.

Також до додаткових показників результативності Законопроєкту можна віднести наступні:

- 1) встановлення рівних правил гри для населення та суб'єктів господарювання на ринках електричної енергетики та природного газу;
- 2) стабільність на ринках електричної енергетики та природного газу;
- 3) запобігання виникненню кризових ситуацій на ринках електричної енергетики та природного газу.

Міністерство енергетики України в межах компетенції надає необхідні роз'яснення щодо норм Законопроєкту .

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Метод проведення відстеження результативності – статистичний.

Вид даних, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності – статистичні.

Відстеження результативності дії Законопроєкту буде здійснюватися Міністерством енергетики України статистичним методом на основі аналізу показників результативності.

Базове відстеження результативності Законопроєкту здійснюватиметься протягом року з дня набрання ним чинності.

Повторне відстеження Законопроєкту здійснюватиметься не пізніше двох років з дня набрання ним чинності.

Періодичні відстеження результативності Законопроєкту будуть здійснюватися раз на кожні три роки, починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності.

Міністр енергетики України

Герман ГАЛУЩЕНКО

« » 2024 року